

Тетяна Житнік,кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи,
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького,
вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, Україна,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2250-7251>

ОНЛАЙН-ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ-БІЖЕНЦІВ З УКРАЇНИ В НІМЕЧЧИНІ ЗАСОБАМИ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА

Актуальність теми дослідження, викликана необхідністю створення міжкультурного діалогу між українською спільнотою та новим іншомовним середовищем, є одним із важливих критеріїв успішної інтеграції будь-якої особистості. Мистецтво та культура є тим мостом, за допомогою якого в різних образах та різних виражальних засобів можна «зрозуміти один одного». Метою статті є представлення результатів дослідницької міжнародної програми «Інтеграція та формування загальнолюдських цінностей у дітей-біженців з України в Німеччині через ознайомлення з німецькою культурою». Технології, що були застосовані під час співпраці з різними установами та організаціями, що піклуються про біженців з України та країн, що постраждали від воєнних конфліктів, впроваджувалися в межах Гамбурзької програми для науковців групи ризику – Science Bridge for Ukraine (вищі навчальні заклади Гамбурга та Міністерство науки, досліджень, рівності та округів (BWFGB) для вчених у групі ризику). Завданнями дослідження є опис частини програми, що дозволила акумулювати знання щодо успішної інтеграції дітей-біженців з України в Німеччині та визначити чинники розвитку загальнолюдських цінностей у дітей засобами мистецтва та культури в умовах іншомовного середовища. У статті робиться акцент на важливості збереження культурної ідентичності та розвитку нових компетенцій і якостей у дітей для вибудови міжкультурних зв'язків. Методом дослідження є описова аналітика емпіричного досвіду роботи із зазначеною групою реципієнтів у межах наукового дослідного міжнародного проєкту. Висновки: використання онлайн-методів та технологій в освіті є тим інструментом, що забезпечить можливість кожній дитині брати участь у творчих, мистецьких, культурних, соціально значущих подіях світу незалежно від місця знаходження та проживання наразі.

Ключові слова: інтеграція, культура, загальнолюдські цінності, діти дошкільного віку, онлайн-технології.

Вступ та сучасний стан досліджуваної проблеми.

Російське повномасштабне вторгнення в Україну спричинило найбільшу хвилю біженців із часів Другої світової війни. «Понад 7,9 мільйона людей покинули країну, а ще 5,9 мільйона є внутрішньо переміщеними особами», – повідомила представниця УВКБ ООН у Німеччині Катаріна Лумпп. Загальна цифра в майже 14 мільйонів осіб становить більше третини загального населення України, яке складає приблизно 41 мільйон (ООН у справах біженців).

Питання інтеграції стає актуальним із кожним днем як для біженців з України, так і для країн, що приймають біженців. Результати досліджень «Українці в Німеччині у цифрах» оприлюднили дані масштабного соціологічного дослідження «Біженці з України в Німеччині». Відомо, що з лютого 2022 року по 23 лютого 2023 року в Центральному реєстрі іноземців зареєстрували 1 066 951 біженця з України, із них 771 тис. отримали § 24 AufenthaltG, а 127 тис. попросили захисту. Середній вік українських біженців – 28 років. 77% дорослих приїхали до Німеччини без партнера, 48% – із дітьми. Це 69% жінок і близько 31% чоловіків. Близько 357 300 дітей та молоді віком до 18 років, більшість дітей молодшого шкільного віку. 37% біженців з України хотіли б залишитися в Німеччині на тривалий термін. Ще 34% – лише до кінця війни (<https://amalberlin.de/ua/2023/02/28/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0>).

Мета та завдання. Метою дослідження є представлення попередніх результатів дослідницького проєкту в рамках реалізації Гамбурзької програми для науковців, які знаходяться під загрозою зникнення Science Bridge for Ukraine «Інтеграція та розвиток загальнолюдських цінностей дітей-біженців з України в Німеччині засобами культури» (тривалість 01.12.22 – 30.09.23).

Завданнями публікації визначено: опис серії заходів успішної інтеграції дітей-біженців у соціальне та культурне середовище Німеччини; визначення умов розвитку їх загальнолюдських цінностей засобами культури, зокрема німецької.

Методи дослідження. У роботі представлено опис аналітичного характеру емпіричного досвіду під час міжнародного дослідницького проєкту, аналіз підготовчої роботи з якісного та кількісного аналізу даних, отриманих під час співпраці з інституціями та організаціями Німеччини, що дозволили акумулювати ідеї та досвід роботи педагогів, представників громадських організацій та об'єднань із зазначеною категорією дітей. Аналіз діяльності та обговорення проблемного питання дозволив комплексно розглянути існуючі розробки в освітніх, соціальних і культурних пропозиціях для вразливих груп населення, які постраждали від конфліктів та війн.

Результати дослідження. Підготовча робота для якісного аналізу даних проєкту «Інтеграція та форму-

вання загальнолюдських цінностей у дітей-біженців з України в Німеччині через ознайомлення з німецькою культурою» спрямована на негайну та довгострокову допомогу українським дітям-біженцям у Німеччині. У нашому дослідженні доречно дати визначення терміна «інтеграція» в розрізі декількох аспектів: інтеграція або інтеграція (від лат. *integrum* – ціле, лат. *integratio* – відновлення) – поєднання, взаємопроникнення. Це процес об'єднання будь-яких елементів (частин) в одне ціле. Процес зближення й утворення взаємозв'язків; згуртування, об'єднання політичних, економічних, державних і громадських структур у рамках регіону, країни, світу. Для нашого дослідження важливо акцентувати увагу на наступних термінах: інтеграція соціальна – наявність упорядкованих відносин між індивідами, групами, організаціями, державами; інтеграція культурна – асиміляція різнорідних елементів культури в єдину культуру; інтеграція мов – процес мовної еволюції, що полягає у зближенні різних діалектів і мов аж до їхнього злиття.

План реалізації Гамбурзької програми складається з трьох періодів реалізації, кожен із яких має визначені заходи та цілі. Усі заходи мають одну спільну мету: визначити найефективніші методи, що сприяють розвитку загальнолюдських цінностей у дітей-біженців з України в Німеччині, та ефективні шляхи їх інтеграції в німецьке середовище. Зупинимось на описі кожного із заходів (меті, завданнях та очікуваних результатах), що проводилися для реалізації підготовчого етапу для якісного аналізу даних від дітей-біженців з України та їхніх батьків.

Як уже зазначалося, першочерговими завданнями реалізації програми визначено покращення добробуту та зменшення стресу постраждалих від війни в Україні дітей-біженців та їхніх батьків шляхом інтеграції їх у соціальне та культурне середовище Німеччини. Якісне дослідження (онлайн та офлайн зустрічі для глибоких інтерв'ю, бесіди з дітьми у процесі занять та соціокультурних заходів, бесіди з батьками дітей-біженців тощо) здійснювалося з метою визначення факторів, що впливають на їх позитивну інтеграцію в соціокультурне та освітнє середовище Німеччини. У межах реалізації програми, окрім кількісних даних, планується проаналізувати якісні відповіді понад 1000 респондентів по всій Німеччині (дітей-біженців та їхніх батьків з усіх регіонів України), включаючи комплексний огляд літератури щодо освітніх втручань для вразливих груп, які постраждали від воєнних конфліктів.

Важливими матеріалами для дослідження стали напрацювання з «Підтримки раннього розвитку дітей у надзвичайній ситуації, для біженців з України (ECDUR)» (2022–2023). Проект реалізується Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) та Європейською асоціацією постачальників послуг для людей з інвалідністю (EASPD). Завдяки багаторічній присутності в Україні ЮНІСЕФ налагодив партнерства з ключовими громадами і тепер розширює ці партнерства в усіх регіонах країни. Близько 92 державних партнерів та партнерів

із громадянського суспільства співпрацюють із ЮНІСЕФ, щоб задовольнити критично важливі потреби дітей та сімей по всій Україні. Основні напрями роботи Європейської асоціації постачальників послуг для людей з інвалідністю (EASPD): мистецтво і культура, освіта, інклюзивна освіта, розвиток робочої сили, фінансування соціальних послуг, працевлаштування, раннє втручання в розвиток дітей, технології.

У липні 2022 року Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) та EASPD підписали угоду про партнерство для підтримки раннього розвитку дітей (із типовим розвитком, з інвалідністю в надзвичайній ситуації, а також дітей із проблемами розвитку чи поведінки або ризиком таких проблем, які постраждали внаслідок війни в Україні). Проект реалізується в п'яти країнах: Молдові, Болгарії, Польщі, Словаччині та Румунії.

Частиною проекту є навчання сімейних консультантів (професіоналів із досвідом у галузі охорони здоров'я, освіти, захисту прав дитини чи суміжних галузях), які надають консультації батькам, підтримують дітей раннього віку, із типовим розвитком, із груп ризику, із труднощами розвитку та інвалідністю. Допомога можлива через особисті та онлайн-консультації, а національні партнери кожної країни забезпечують розбудову функціонуючої системи для створення максимальної психологічної, педагогічної та соціальної підтримки сім'ям і обміну інформацією. Проект також спрямований на підвищення рівня знань і компетентностей сімей з України щодо підтримки дітей раннього віку, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Заслужовує на увагу монографія українських науковців Валерії Зливкової, Світлани Лукомської, Наталії Євдокимової та Світлани Ліпінської «Діти і війна» (2023), у якій висвітлено проблеми трансгенераційних та колективних травм, інформацію про психологічні реакції, а головне – практичні рекомендації щодо психосоціальної допомоги та психокорекційні заняття з дітьми та підлітками, постраждалими від війни, досвід роботи українських психологів у бомбосховищах та з внутрішньо переміщеними особами (<https://library.gov.ua/emed/viyskova-medysyna/dity-i-viyna-2/>).

«Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи» – навчальний посібник (2018). Колектив авторів: Л. Гридковець, Т. Вебер, Н. Журавльова, О. Запорожець, О. Климишин, Д. Креймейер, А. Мокроусова, Н. Пророк, Н. Сиротич, Т. Сіренко, Л. Царенко, Н. Шапошник. У посібнику розглянуто питання організації психологічної допомоги різним верствам населення з метою подолання наслідків кризової ситуації в Україні, представлено основні напрямки соціально-психологічної підтримки постраждалих внаслідок психотравматичних подій. Багато уваги зосереджено на загальних положеннях та принципах психологічної реабілітації, обґрунтовано необхідність використання світових стратегій для створення вітчизняної системи психологічної реабілітації (<https://www.osce.org/files/f/documents/4/d/430841.pdf>).

Уваги заслуговує методичне забезпечення «Дитина і звільнення від тіні її надзвичайно великого страху» (2017). Це ілюстрована книга про допомогу після травматичного досвіду для батьків і дітей, які пережили війну і вимушений переїзд. Це книга для всіх сімей, які постраждали внаслідок війни, перекладена 14 мовами. Авторкою ідеї, тексту, малюнків є Сюзанне Штайн – педагог, асистент, викладач тематичної взаємодії, викладач з інтерактивності (www.susannestein.de).

Дослідження не обмежується тільки зазначеними методичними розробками, але вони суттєво вплинули на визначення форм заходів, методів та змісту роботи з дітьми-біженцями з України та їхніми батьками під час збору кількісних показників, живого діалогу та проведення зустрічей-бесід, під час занять та спілкування.

Із цією метою було ініційовано проведення IV частини міжнародного мистецького онлайн-проєкту «Unity art project Melitopol» («Привіт! Ми з України!») (20.02.2023. – 20.04.2023). (<https://drive.google.com/drive/folders/142RfewJWmGga604HPWmxJgB8a--GDKyH>).

Для участі у проєкті потрібно малювати, співати, танцювати та в будь-якій формі відтворювати свою культурну ідентичність, і показати країнам світу культурні особливості української нації, познайомити з традиціями та проявами українців, з метою знайомства з Україною та менталітетом українського суспільства та більшого усвідомлення, розуміння того, що будь-яка нація та культура унікальна та неповторна. Умови участі наступні: для художників – малювати про те, що асоціюється з Україною (спогади, мрії, майбутнє та асоціації про Україну, її культурну та соціальну специфіку тощо); для музикантів – співати про те, що асоціюється з Україною (українські пісні, народні пісні, пісні сучасні та імпровізації тощо); для хореографів – танцювати про те, що асоціюється з Україною (українські танці, народні танці, сучасні імпровізації тощо); мистецтво слова – говорити про те, що асоціюється з Україною (декламації – твори, вірші, виразне читання тощо); для фотографів та кінематографів – фотографувати те, що асоціюється з Україною (будь-які композиції, образи, символи тощо). Місце виконання, технічні засоби, жанр та стиль виконання – на вільний вибір учасників.

Співорганізаторами мистецької ініціативи виступили наступні заклади: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Мелітополь, Україна), Комунальний заклад спеціалізованої мистецької освіти «Художня школа № 2» Криворізької міської ради (Кривий Ріг, Україна), Комунальний заклад спеціалізованої мистецької освіти «Художня школа» Запорізької міської ради (Запоріжжя, Україна); Дитяча музична школа № 1 Управління культури та молоді Мелітопольської міської ради Запорізької області (Запоріжжя, Україна), хорова студія «Mein kleines Haus» для дітей-біженців з України, Дитячо-юнацький будинок культури Röhre (Німеччина, Любек).

Мета онлайн-проєкту – об'єднати дітей, батьків, педагогів закладів освіти різного рівня, фахівців зі сфери культури та соціальної сфери в цих непростих умовах і залучити до важливої місії – розповісти світові мовою мистецтва про події в Україні, бажання дітей і дорослих жити у вільній країні й боротися за права та свободи українців, підтримати один одного за принципом «рівний – рівному» у процесі інтеграції дітей-біженців з України в інших країнах. Під час реалізації онлайн-проєкту організатори ставили перед собою декілька завдань. По-перше, через мистецтво, його засоби, емоційно-чуттєву сферу та стан дитини, внутрішнє, те, що турбує дитину, показати гостроту та глибину проблем війн для всього людства. Ця проблема зачіпає абсолютно всіх людей, які належать до різних культур і націй у світі, і впливає на значущість соціально-людських ідеалів – миру, любові, співбуття та підтримки інших, незважаючи на кордони чи культурні особливості. А по-друге, сприяти продовженню художньо-творчої діяльності дітей з України, які опинилися під час війни в різних умовах, різних країнах, часом несприятливих для творчості (рис. 1).

За цей період у проєкті взяли участь близько 500 дітей від 4 до 16 років. Загалом було отримано близько 583 роботи та 45 відеофайлів із різних країн, що представляють не тільки Європу, але й інші регіони світу (Україну, Німеччину, Італію, Швейцарію, Польщу, Бельгію, Іспанію, Сирію, Еритрею, Білорусь). Це Берн, Берлін, Гамбург, Любек, Рим, Валенсія, Аліканте, Кривий Ріг, Запоріжжя, Одеса, Кам'янське Дніпропетровської області, Київ, Барішівка Київської області, Бердянськ, Бахмут, Тернопіль, Костянтинівка, Мелітополь, Петропавлівка Дніпропетровської області, Луцьк, Первомайськ Миколаївської області, Дніпро, Лехнівка, Слов'янськ, Полтава, Більмак, Токмак Запорізької області, Степногірськ, Бар Вінницької області (рис. 2).

З метою посилення знань про інтеграцію дітей-біженців з України та їх розвитку загальнолюдських цінностей у теперішніх умовах переміщених осіб організовано та проведено серію наукових, науково-практичних, науково-методичних, культурних, соціально-культурних заходів, спрямованих на активізацію професійних інтересів та компетенцій зазначеної проблематики, підвищення кваліфікації та знань щодо роботи з дітьми-біженцями та їхніми родинами й забезпечення професійних потреб педагогічних та науково-педагогічних працівників усіх ланок (педагогів, науковців, волонтерів, мистецтвознавців, психологів, батьків).

З 8 по 28 квітня 2023 року в межах IV частини міжнародного мистецького онлайн-проєкту «Unity art project Melitopol» («Привіт! Ми з України!») проведено «Квітневий тиждень» – онлайн-тиждень культурних, освітніх, суспільних заходів у різних містах України та країнах світу, зміст та форма яких визначається тематикою проєкту та орієнтований на акумулювання знань педагогів, науковців, волонтерів, мистецтвознавців, психологів, батьків про інтеграцію біженців

з України (на основі досвіду країн ЄС) та важливість розвитку загальнолюдських цінностей у дітей будьяких країн світу. Серед культурних та соціально-культурних заходів, що проводилися паралельно в різних містах України та Європи, такі: майстер-клас до Великодня «Вареники і до вареників» (частування, літера-

турна кав'ярня), майстер-клас «Рельєф з повітряного пластиліну з оздобленням фактурою», урочисте відкриття паркової скульптури «Берегиня Перемоги», майстер-клас із розпису писанки, розпис військових футлярів для аукціону. Серед країн-учасниць – Україна, Німеччина, Італія (рис. 3).

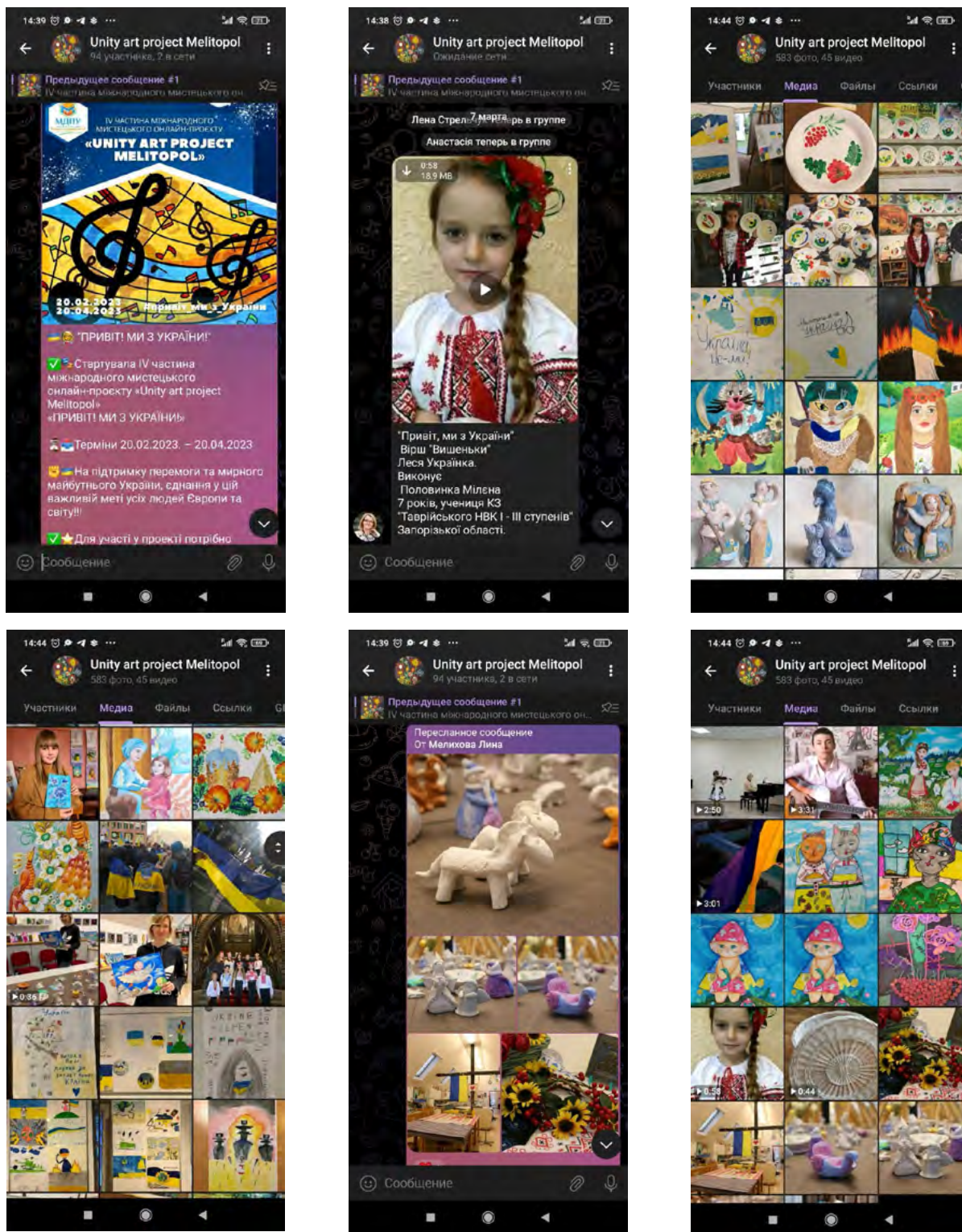

Рис. 1. Фото-скрін робіт учасників Міжнародного мистецького онлайн-проєкту "Unity art project Melitopol" («Привіт! Ми з України!»)

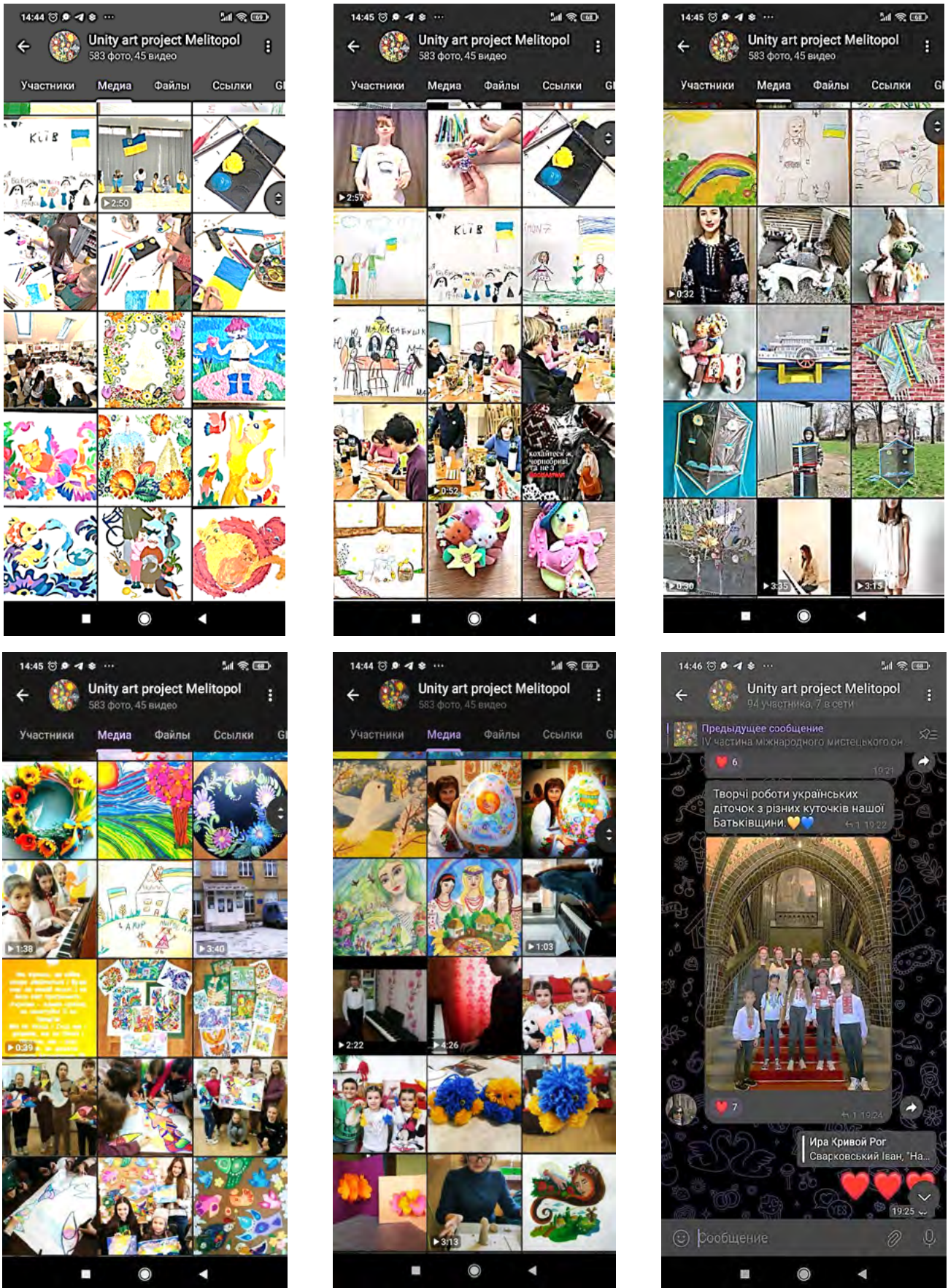

Рис. 2. Фото-скрін робіт учасників Міжнародного мистецького онлайн-проекту «Unity art project Melitopol» («Привіт! Ми з України!»)

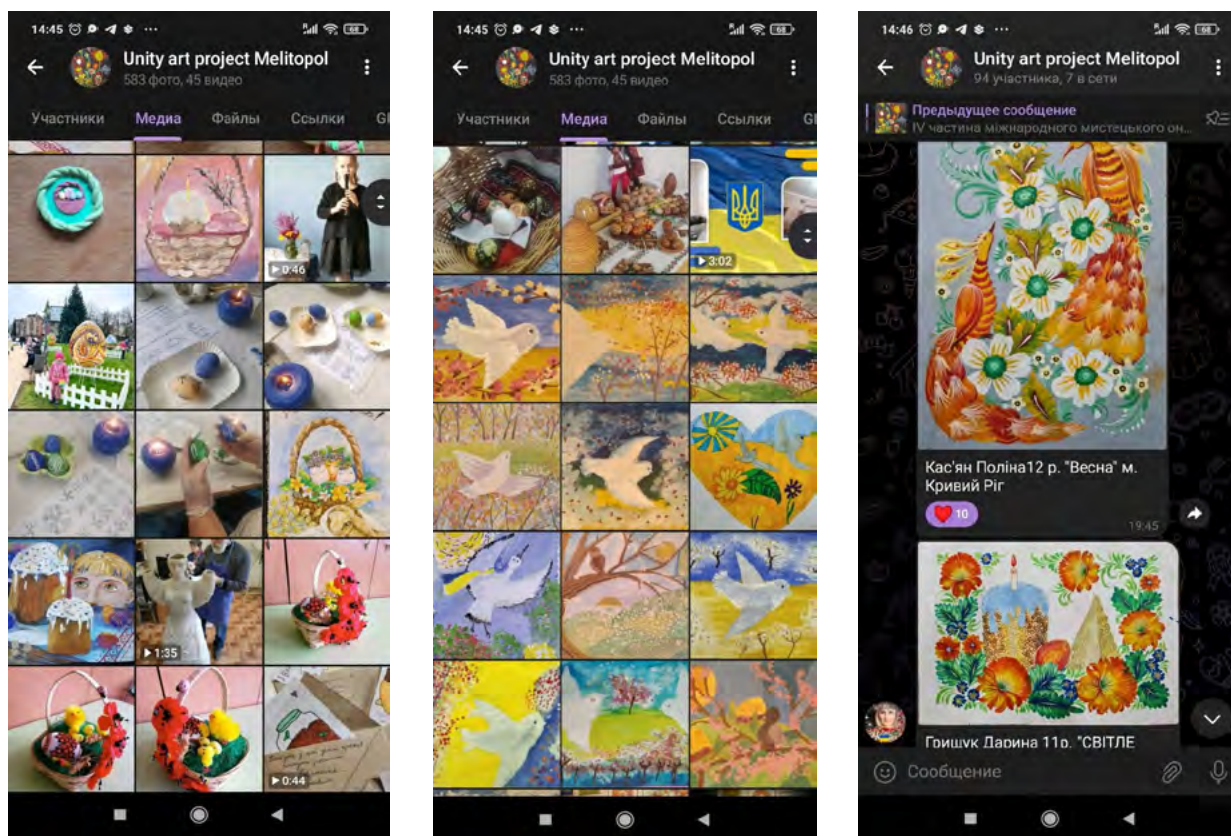

Рис. 3. Фото-скрін робіт учасників «Квітневого тижня»

Ці заходи дозволили поділитися досвідом між собою професіоналів та практиків щодо роботи з дітьми та їхніми родинами, які є вимушено переміщеними особами, обговорити критерії їх успішної інтеграції, наголосити на загальних труднощах, що можуть виникати під час психологічної, просвітницької, соціальної та інших допомог.

Мережування українських організацій у Німеччині 2.0 (22–23 квітня 2023 року) у Берліні дозволило зануритися в роботу суспільних організацій і налагодити співпрацю для реалізації дослідницького проекту та інших нагальних потреб біженців з України. Серед тем, що порушувалися під час зустрічі, наступні: «Мережування на муніципальному рівні: співпраця між громадянським суспільством та місцевою владою» (Клаудія Вальтер, Bertelsmann Stiftung), «Волонтерство та громадська активність» (Макрус Прістерат, Федеральне міністерство внутрішніх справ Німеччини), «Політична участь на місцях. Побратимство міст» (Олександра Бінерт, Sinemova e.V. / Альянс українських організацій), діалог з Послом України в Німеччині Олексієм Макеєвим та Q&A за участю першого секретаря консульського відділу Посольства України в Німеччині Наталії Паул.

Проект допоміг об'єднати дітей України, сприяти їх діалогу з дітьми інших країн і регіонів світу в художньо-творчій взаємодії та співробітництві та слугував усвідомленню потужної сили спільних

зусиль і потенціалу мистецтва в боротьбі за мир та загальнолюдські цінності. Із цим посилом учасники створюють свої художні роботи, щоб за сприяння дорослих якомога більше людей України та світу побачили ці роботи, почули думку та відчули почуття, які переповнюють серце й душу дітей у боротьбі за мир. Вважаємо, що продовження діалогу між українською спільнотою є одним із важливих критеріїв успішної інтеграції в будь-яке культурне середовище будь-якої особистості – емоційний спокій та впевненість у тому, що всі люди різних культур та націй мають загальнолюдські цінності як моральну основу для подальшого співіснування.

Обговорення. Наразі війна в Україні, у самому центрі Європи – це нонсенс сучасності. Із 2014 року, після початку окупації території України країною-сусідом, це питання стало актуальним. З кінця лютого 2022 року питання українців-біженців стало кричущим. Фокус нашої уваги спрямований на дослідження, присвячені саме тій категорії біженців, які після переміщення опинилися в країнах Західної та Центральної Європи.

Таким чином, у нашому дослідженні ми акцентуємо увагу на важливості застосування онлайн-технологій та інновацій в освіті та просвітництві, що спрямовані на розвиток практичних навичок працівників різних соціальних, освітніх, культурних та інших установ, що піклуються успішною інтеграцією дітей-біженців з України в Німеччині. Наш досвід щодо

застосування онлайн-технологій (онлайн-проекти та мережування) як одного з чинників успішної інтеграції дітей-біженців ґрунтується і на наукових працях та досвіді країн ЄС, що стикнулися з цим соціальним викликом – великою кількістю українських біженців, їхнім психологічним здоров'ям, моральним станом, кризою життєдіяльності тощо.

Висновки. Резюмуючи вище зазначене, можемо стверджувати, що успішна інтеграція дітей-біженців з України в Німеччині засобами культури та мистецтва можлива за умов використання відповідного інструментарію. Мова йде про методи, засоби та технології, яких вимагають реалії сьогодення: інноваційність, мобільність, гнучкість, відповідність вимогам воєнного стану та можливість постійного переміщення українських дітей по території України та світу. Зазначені інструменти повинні орієнтуватися на можливість онлайн-участі дитини у творчих, мистецьких, культурних, соціально значущих подіях світу, де кожна дитина, незалежно від місця знаходження, зможе взяти участь у міжконтинентальному спілкуванні, знайомитися, товаришувати, отримувати досвід, ініціювати ідеї та проекти, бути активним учасником суспільних, освітніх та культурних подій, реалізовуватися та отримувати фітбек.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гридковець Л., Вебер Т., Журавльова Н., Запорожець О., Климишин О., Креймейер Д., Мокроусова А., Проро Н., Сиротич Н., Сіренко Т., Царенко Л., Шапошник Н. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи : навч. посібник. Т. 3. Київ, 2018. 240 с.
2. Зливкова В., Лукомська С., Євдокимов Н., Ліпінська С. Діти і війна : монографія. Київ–Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2023. 221 с.
3. Штайн С. Дитина і звільнення від тіні її надзвичайно великого страху : ілюстрована книга про допомогу після травматичного досвіду для батьків і дітей, які пережили війну і вимушений переїзд. Гамбург, 2017. 30 с.

REFERENCES

1. Hrydkovets, L., Veber, T., Zhuravlova, N., Zaporozhets, O., Klymyshyn, O., & Kreimeier, D. et al. (2018). *Osnovy reabilitatsiinoi psykholohii: podolannia naslidkiv kryzy* [Basics of rehabilitation psychology: overcoming the consequences of the crisis], Vols. 3. Kyiv [in Ukrainian].
2. Zlyvkova, V., Lukomska, S., Yevdokymov, N., & Lipinska, S. (2023). *Dity i viina* [Children and war]. Kyiv-Nizhyn: Vydavets PP Lysenko M.M. [in Ukrainian].
3. Shtain, S. (2017). *Dytyna i zvlennia vid tyni yii nadzvychaino velykoho strakhu* [A child and liberation from the shadow of her extremely great fear]. Hamburg [in Deutschland].

Tetiana Zhytnik,

PhD (Candidate of Pedagogical Sciences),

Senior Lecturer at the Department of Preschool Education and Social Work,

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University,

59, Naukovoho mistechka str., Zaporizhzhia, Ukraine,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2250-7251>

ONLINE TECHNOLOGIES OF INTEGRATION OF REFUGEE CHILDREN FROM UKRAINE IN GERMANY THROUGH THE MEANS OF CULTURE AND ART

The relevance of the research topic is caused by the need to create an intercultural dialogue between the Ukrainian community and a new foreign-language environment, which is one of the important criteria for the successful integration of any individual. Art and culture are the bridge through which, in different ways and with the help of different means of expression, it is possible to “understand each other”. The purpose of the article is to present the results of the international research program – “Integration and formation of universal human values in refugee children from Ukraine in Germany through familiarization with German culture”. The technologies that were used during cooperation with various institutions and organizations that care for refugees from Ukraine and countries affected by military conflicts were implemented within the Hamburg program for scientists at risk – Science Bridge for Ukraine (higher educational institutions of Hamburg and the Ministry of Science, Research, Equality and Constituencies (BWFGB) for Scholars at Risk). The objectives of the research are to describe a part of the program that made it possible to accumulate knowledge about the successful integration of refugee children from Ukraine in Germany and to determine the factors of the development of universal human values in children by means of art and culture in a foreign language environment. The article emphasizes the importance of preserving cultural identity and developing new competencies and qualities in children for building intercultural ties. The research method is a descriptive analysis of the empirical experience of working with the specified group of recipients within the scope of a scientific research international project. Conclusions: the use of online methods and technologies in education is the tool that will ensure the opportunity for every child to participate in creative, artistic, cultural, socially significant events of the world, regardless of the location and current residence.

Key words: *integration, culture, universal values, preschool children, online technologies.*

Подано до редакції 25.06.2023